

razume, ima vlada gotove dokaze. Točen dokaz tega je to, kar se je zgodilo z državnim zakonikom, kterege se je v nekterih krajih, kakor na pr. na Štajarskem in na Krajnskem, vendiško in krajnsko ljudstvo branilo, ker tega knjižnega jezika ne ume, in raje si je dalo ta zakonik v nemškem jeziku poslati, ker se vendar v vsaki srenji nahaja ljudi, kateri umejo nemško in predstavijo nemško postavo v krajnski ljudstvu umljivi jezik. („Pravo“ — na levici.) Gospodje! morda bo kdo rekel: „to so uradniki povedali“; jez pa zastavim svojo besedo, da sem to sam na svoje ušesa slišal od županov na Štajarskem in Krajnskem. To vse je iz djanskega in službenega življenja posneto, in prosim Vas to dobro prevdariti, ako se v eno mer toži, da ministerstvo ta ali uni jezik v nemar pušča.

S vsem tem sem hotel le samo dotrditi, da sem praviloma (v principu) zastopljen z nasvetom poslanca Tomanova, ki ga je slavna zbornica tako iskreno podperala; pa tudi, da to je pravilo (načelo), kteremu zadostiti si vlada od nekdanj po svoji dolžnosti in kolikor je moč prizadeva. Jez sam bom tedaj za ta nasvet glasoval. (Obširni „pravo-klici“.)

(Predlog Tomanov, kar naši braci že vedó, je obveljal.)

Originali iz domačega življenja.

Spisal Val. Zarnik.

Stara pomáhana glava.

(Konec.)

Pri vsem tem je pa Lojze iskren rodoljub, ki nikoli ne trpi, da bi se v njegovi družini pri „črnem jelenu“ nemškutarilo. — „Se ve — pravi večkrat — da neznam prav po „šrifti“, ker sem še po stari sistemi gimnazijo študiral pred letom 1848; al temu vkljub sem z dušo in telesom Slován, ne pa le slavista, ki samo po bukvah brba.“ To je večkrat rekel in dostavil: „Da bi se pa na stare dni na Metelčico spravil, pa ne gré; raje se za sedem semestrov na novo za kitajski ali žapaneški jezik vpišem!“

Ko je bil že šest let na vseučilišču, so ga Nemci in potem tudi njegovi rojaki začeli nazivati: „Bemoostes Haupt!“ Svojim rojakom pa je oistro prepovedal, da ga naj nikdar noben po nemški ne kliče; če ga že hoče kdo počastiti, naj mu reče: „Stara pomáhana glava!“ Ta želja se mu je tudi spolnila, zakaj ostal je za zmiraj pomáhana glava.

Največa komedija je bila, ko je Lojze napravil glasoviti prevod znane nemške študentske pesmi:

„Ich bin der Fürst von Thoren“ itd.

Žalostno je gledal in poslušal, kako so si Slovenci to pivsko pesem prisvojili in kako so jo le vedno po nemški krožili. V srce ga je poptujevanje domačega duhá peklo, in sklenil jo je posloveniti. Neznano smo se veselili na večer, ko bo Lojze svoj prevod prinesel. Bil je polni kolegij pri „črnem jelenu“. Res jo Lojze izpod suknje na vmazanem papirčku izvleče. Bila je krasna prestava, v taki slovenščini, da bi se še rajnki Knobel v grobu veselja obračal, ko bi jo čul. Al ravno zavoljo tega ni bilo smehu ne konca ne kraja in še tisti večer so jo precej vsi tako znali, da je Lojze rodostno vpil: „Kar vsem bom dal: mit Auszeichnung angeeignet!“

Mislím, da bravcom vstrežem, ako jo tù v izvirnem tekstu povem, kako se glasi.

Eden tovaršev, ki je prvi pivec, na stolu na mizi sedi in poje:

Jez sem pervák vseh norcov,
In pijem le ga s korcov,
Vi drugi pa ste dans prišli
K moji veliki časti.

Vsi drugi tovarši stojé okoli njega, eden mu molí korec piva ali vina, drugi nabasano pipo, tretji pa prižgani fidibus. Vsi pa za odgovor pojó:

Gospod! gospod! Kaj se ti kaže!
Piva, vina vsake baže,

Tobaka in pa fidibus,
Ker fant vsak p'je špiritús.

Pivec na stolu za korec prime in zapoje:

Lovci vi, pripravte se!
Poduksejte vse meželjne! *)
Vi drugi pa suvajte v rog **)
Da se čuje na okrog!

Ko je spil, zapoje:

Kaj mi pomaga ta oblast?
Kaj mi pomaga pivska čast?
Voljno se je iznebim,
In jo J. J. prepustim.

Zdaj gré drug na mizo in se spet to ponavlja, da je prišlo pri vseh na okrog.

Ko je Lojze vidil, kako je njegov prevod popularen postal, mu je veselja srce bolj igralo, kakor da bi bil pri vseh fakultah za dohtarja promoviran.

Po vsem tem bi kdo utegnil uvrstiti Lojzeta med znane stare nemške študente, ki se posebno v Jeni, Tübingen-u, Heidelberg-u itd. nahajajo in ki zgolj s svojimi pripomočki za kratek čas tako dolgo študirajo. Pa pri njem je vse drugače bilo. Revež se celi trdi dan z učenjem malih otrok ukvarja in v začetku vsacega zimskega semestra za trdno sklène, o veliki noči veliki izpit opraviti. Če ga na poti srečaš in vprašaš: „No, Lojze, kdaj bo?“ „O veliki noči na vsako vižo, res je, res je, zdaj je zadnji čas — zadnji čas — se moram trdno poprijeti; sem si že celo omaro foliantov iz knjigarne nanesel.“

Po veliki noči ga vprašaš: „Lojze, kdaj bo?“ „Prihodnjega oktobra na vsako vižo!“

Al velika noč preide, oktober preide; semester za semestrom, leto za letom preteče — al Lojze je še zmiraj — stari Lojze in čedalje bolj obrašča šolski mah staro mu glavo.

Priporočilo novih knjig.

* Gospod C. A. Bakotić, gimnazijalni profesor na Reki, oklicuje novo natoroznansko knjigo, ki po slavni talijanski Cimaovi prestavljena pride v hrvaškem jeziku na svetlo pod naslovom: „Pojavi iz prirode za pouku prostoga naroda.“ Knjiga ta je visoko cenjena zavolj znanstvene tečnosti in popularnega sloga (pisave celó po domače). Celó delo pride v 4 zvezkih na svetlo (vsak zvezek po 4 pôle) in vsak zvezek veljá 40 nov. kr. Delo bo kmali natisnjeno; naj se tedaj podviza z naročilom do gosp. profesorja v Reko, kdor jo želí. Ker nam Slovencom takih knjig zeló zeló manjka, nam bo vrlo dobro došla.

* „Rodinná kronika, obrazkové listy nedělní k zábavě a poučení“, se imenuje nov nedeljsk časnik, ki za poduk in kratek čas s podobami (obrazki) izhaja v Pragi; vrednik mu je gosp. K. V. Hof, spisujejo ga slavnoznani možaki Čehi; cena po pošti za četrť leta 1 gld. 45 kr., za pol leta 2 gold. 90 kr., za celo leto 5 gold. 80 kr. Prvi list, ki nam je došel, ima jako lepe stvari.

* „Cvetja iz domačih in tujih logov“, ki ga izdaja prof. Janežič v Celjovcu, je prišel 4. zvezek na svetlo. Obsega zvezek ta konec v listu našem že po veliki svoji vrednosti omenjenega Cegnarjevega prevoda „Vilelma Tella“ in pa začetek prevoda prekrasne narodne pripovedke „Babice“ — obrazi iz življenja na kmetih, ki jo je po česki spisala slavna Božena Nemcova in jo je poslovenil naš Cegnar. — Tako postaja Janežičeva zbirka res čedalje lepše cvetje iz ptujih in domačih logov.

* Bivši namestni profosor ljublj. gimnazije gospod P. žl. Radics začel je v zvezkih izdajati zgodovino kranjske dežele v nemškem jeziku pod naslovom „Geschichte von Krain“. Ein Handbuch von P. v. Radics. Laibach. Verlag von Joh. Giontini. Prišel je na svetlo dosihmal 1.

*) V nemškem pomenu: „Philister“.

**) Nemški tekst je: „Ihr andern aber stösst ins Horn“.

zvezek. Prezgodaj bi bilo že zdaj kritikovati delo, to pa že zdaj radi spoznamo, da Radics je prvi nemški pisatelj, ki je zapustil dosihmal zgodovinarjem navadno brezkritično pot in se prijel tiste, ki jo je visokoučeni naš Terstenjak tako dognano za edino pravo dokazal, da le takrat bi mogle njegove priče lažnjive biti, ako bi kdo mogel dokazati, da imena naših gorá, naših rek, naših krajev, naših rodovin itd. niso „monumentum charta et aere perenius“ starodavne naše zgodovine in vse druge cene, kakor to, kar je prej ali poznej ta ali uni pisaril, ki še jezika slovenskega naroda ni umel, pa je vendar zgodovinaril. Radovedni smo, kako bo gosp. Radics dalje se vedel.

Dopisi.

Na Reki 26. majnika. Pred tremi dnevi je dospel le-sem jugoslovanski ljubljeneč, preuzvišeni dijakovaški škof gosp. Strosmajer. Pri sv. Matiju slavno sprejet, se je podal v županijo rečansko, in je tamkaj bival. Saboto zjutraj je učilnice obiskal in 5000 gold. za dijake podaril, potem pa celi dan rodoljube sprejemal. Na večer je bila prekrasna bakljada; med bakljado je preuzvišeni ljubljeneč navdušeno govoril in naše srca tako ginil, da so tisučerni in tisučerni slava- in živio-klici po celem mestu doneli. — Včeraj je bilo blagoslovljenje nove rečanske zastave na Grobniškem polju, h kateremu je kakih 10000 ljudstva privrelo. Oj velikansko polje! Ti si slovelo v nekdanjih časih, sadaj pa smo tebi postavili veden spomin narodnega načina! — Poštar trobi, — prihodnjič nadalje! Miroslav.

Iz Trsta 24. maja. ψ — Čitalnični odbor je bil našemu slovanskemu društvu 18. dan t. m. zopet napravil kaj vesel i krasen večer. V dvorani: „sala Ara“, prihodnjem čitalničnem stanovanji, smo imeli „besedo“, pri kateri je godel slavni ruski umetnik g. Nikolaj Dmitrijev Svečin. Rimljanove besede: „veni, vidi, vici“ so temu velicemu godcu premalo, ker jih uže rabimo pri vsakej priliki. Heine je rekel za Paganina, čigar učenec je bil g. Svečin, da je dušo hudiču zapisal zato, da bi na vsem svetu najbolj gosti znal. Mi nismo slišali Paganina; al kar se o njem bere in pripoveduje, moramo soditi, da ga res ni še nihče dotékel; toda Paganin je umrl, in za njim so nastopili drugi. Ali Svečin dosega svojega učitelja ali ne, tega tedaj ne vémo; toliko pa je gotovo, da zdaj Svečina noben goslar na zemlji ne dohaja. Njegov duh je v godbi na vse strani popolnoma izobražen; enako lahke so mu klasične, kakor novejšie italijanske in francoske skladbe. Igranje mu je tako dovršeno, da poslušavec nikjer ne čuti velike težave, ktero je moral premagati, preden se je tako izuril, in ob enem je tako prvotno, da mu ni treba v strahu biti, da bi ga kdo posnémsi mogel prekositi. S to izurjenostjo, v kateri si zastonj išče sebi enacega, družji globok čut: v žalostnih melodijah njegove gosli časi kakor da bi prav zajokale. Svečin je tudi sam skladatelj, zatoraj mnoge kompozicije godé tako popravi, da obudi v poslušavcih take čute, kakoršnih se celó sam skladatelj nikdar nadjal ni. V naši „besedi“ je godel H. Vieuxtemps-ovo fantazijo po snovi iz ruske opere Verstovskega: „Askoldova mogyla“, potem dve ruski narodni: a) „Vniz po matušky po Volgy“, in b): „Dušička devica“; besedo pa je končal z Ernst-ovo: „Carneval de Venise“. Vsa njegova umetnost je čarodejna, posebno pa „Carnevala“; v Trstu še nihče do zdaj ni godel tako, kakor smo ga slišali pri nas. Da je vse strmélo, ko je „po strunah lok gori in doli drvil“, in potem ploskalo, ter godca klicalo na oder, kaj tacega bi se pri tolicem umetniku še ne imelo opominjati, ker se vé samo ob sebi. Enako je bil v javnih igrališčih Tržačane dvakrat navdušil. Ko bi si Vi v Ljubljani kolikaj misliti mogli, kakošna je umetnost tega Slovana, gotovo bi Vam bilo žal, da ga niste slišati mogli. V kratkem času smo se tržaški Slovani veselili dveh genijev slovanske muzike: poprej gospodične Zadržbil-

kove, zdaj pa Svečina. Na klavir nam je igral tudi Ludvik Breitner, 9 let star učenec g. Ivana Lafont-a. Mlademu umetniku smemo prerokovati veliko bodočnost. Vse se je čudilo čistemu, izurjenemu in jako dovršenemu igranju tega dečka. Ploskanje in klicanje po dokončani igri ni jenjalo, dokler se mladi umetnik ni še enkrat prikazal. Dalje so pod vodbo g. Ivana Piano-ta pevci tržaškega obližja od sv. Ivana péli slovensko: „Hej Slovani“ in srbsko: „Bubanj silno budi“. Tudi njim je grmelo ploskanje. Zadnjo so morali ponoviti. G. Piano je vrlo izuril te kmečke mladenče, in družim učiteljem dal lep zgled, kako naj bi se tudi oni povsod trudili za razširjevanje slovenskih pesmi; pevcem od sv. Ivana pa gré hvala, ker so se tako iskreno poprijeli domačega petja, da uže pojó skoraj vse med Slovenci navadne slovenske pesmi. Čitalnični pevci so se pod g. Legom bili oglasili v dveh korih: „Kje dom je moj?“ in v: „Rado ide Srbin u vojnike“, pa v Riharjevem četverospěvu: „Žalosten glas zvonov“. Po mnozem ploskanji se je moral ponoviti četverospěv in zadnji kor. Za koliko truda se ima čitalnica zahvaliti iskrenemu rodoljubu g. Legu, vedó vsi naši družabniki in tudi „Novice“; ali kako ne-utrudno se vadijo naši pevci, to najbolj mi vémo. Prvák je ostal pa vendar le g. Svečin. Rekli bi, da je nosil zvonec, ko bi nas te beséde ne opominjale debelega, kodrastega, dolgorépega, vitorozega jarca, ki pred ovčami žvenkljáje mastito korači na pašo.

Iz Trsta 25. maja. — j — Gosp. H. Freyer-a, ki je vredil ljubljanski muzej in mnogo družega hvalevrednega o natoroznanstvenih zadevah krajnskih dovršil, ste menda Kranjci že čisto pozabili; naj vam tedaj povem, da tudi tukaj se kot konservator tržaškega Ferd. Maksovega muzeja marljivo obnaša na svojem znanstvenem polji. Priča tega je, da za oskrb naravoslovnih preparatov tržaškega Ferdinand-Maksovega muzeja mu je svetli nadvojvoda Ferdinand Maks podaril drago zlato naprsno buciko, v kateri se v plavem emajlu in brilantih lesketajo črke E. F. M. — gosp. Freyer-u neprecenljivo znamenje visoke časti.

Iz Celovca se piše „Slov. Prijatlu“, da slovenski duh živo klije, slovenska vzajemnost in ljubezen se vnema in slovenska reč veselo napreduje. V Celovcu se je obravnavalo pri deželni sodnii že večkrat vse po slovensko; družba sv. Mohorja narašča od dné do dné. Pa še nekaj posebno veselega in novega vemo. Ni še dolgo, kar so Slovenci na Koroškem za svoje brate na Kranjskem le malo malo marali; dognali so naši zakleti nasprotniki to žalostno reč tako deleč, da so se Slovenci na Koroškem in Kranjskem še pisano gledali. In vendar so le bratje med seboj! Pa zdaj je že vsa druga. Že poprašujejo koroški Slovenci kaj radi, kaka se godi po Kranjskem, kaj počenjajo Kranjci, ali se poganjajo prav možko za naše pravice, za naš mili jezik. Neizrečeno jih je veselilo, ko so slišali, da so prišli Slovenci iz Štajarskega pozdravit svoje brate v Ljubljani, in ko so une dni oznanovale „Novice“, da so prišli Vipavci v Ljubljano, da pozdravijo čitavnico, je šlo to po Koroškem tako naglo, da se po celem Slovenskem od tega pogovarjajo. Povsod se kliče in razlega: Živili Vipavci, — živili g. Grabrijan, g. Koder in g. Ferjančič, zraven pa tudi ljubljanska čitavnica in njeni predsednik. Še za Tržičane zažene se kak „živio“, ker se tudi tam oživlja duh slovenski. Tako se povsod razodeva slovenska vzajemnost in bratovska ljubezen: Slovenci se spoznavljajo, se ljubijo, se bratijo, — duh slovenski živo klije!

Iz Marburga. Tudi svetli naš knez in škof gospod Slomšek so se podali v Rim k svečanosti binkoštni.

Iz Gradca. (Zahvalnica.) Po naših preljubih „Novicah“ sem zvedil, da so mi gospodje izbrani volivci deželnih občin okoli Celja in pridruženih okrajev pri volitvi v štajarski deželni zbor 8. dné maja t. l. dati blagovolili znatno množino 67 glasov, akoravno me ne poznajo osebno. — Iz